

BIJLAGE 6 NOTA VAN ANTWOORD NATURA 2000 BEHEERPLAN COEPELDUYNEN

1. Inleiding

In het Natura 2000-beheerplan Coepelduynen staan de maatregelen voor natuurherstel en de voorwaarden voor activiteiten in het N2000 gebied. Het doel van het plan is de beschermde natuur te behouden en ontwikkelen om zo te voldoen aan de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied. Het beheerplan heeft een maximale geldigheidsduur van zes jaar.

Op 18 maart 2025 hebben Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland het Natura 2000-beheerplan voor Coepelduynen in ontwerp vastgesteld. Vervolgens is het ontwerp Natura2000-beheerplan van 2 april 2025 tot en met 14 mei 2025 ter inzage gelegd. Tijdens deze periode kon iedereen die dat wilde, schriftelijk reageren op de inhoud van het ontwerp-beheerplan.

Gedeputeerde Staten van de Provincie Zuid-Holland hebben één uitgebreide zienswijze ontvangen. Deze bestaat uit vijf delen en is per deelzienswijze beantwoord.

2. Beantwoording zienswijze

Zienswijze deel 1

De Coepelduynen worden door katteneigenaren gebruikt als kattenlosloop gebied

De Coepelduynen worden in het zuiden en noorden onder meer begrensd door de dorpen Katwijk en Noordwijk. In de gemeente Katwijk wonen ongeveer 27.000 huishoudens. In Noordwijk ongeveer 13.000 huishoudens. Dat zijn tezamen ongeveer 40.000 huishoudens. Volgens Pet Monitor (2024) heeft 23% van de huishoudens één of meer katten, gemiddeld 1,6 kat per huishouden. Daarvan mag ongeveer 60% buiten loslopen (Dibevo & NVG, 2024). Uitgaande van deze gemiddelden zouden er in de gemeente Katwijk en Noordwijk ongeveer 8.832 katten regelmatig loslopen. In de praktijk zullen het vooral katten zijn uit Katwijk-Noord en Noordwijk aan Zee die de Coepelduynen in wandelen. Die twee wijken liggen tegen de duinen aan. Hoeveel huishoudens daar wonen en hoeveel katten er ongeveer zijn is ons niet bekend. Omdat het houden en los laten lopen van huiskatten een wijdverspreid gebruik is, staat echter vast dat de Coepelduynen dagelijks als kattenlosloopgebied gebruikt worden.

Beantwoording

Aanwezigheid van de katten in Coepelduynen is niet uit te sluiten. Aantallen zijn onbekend. Vanuit de Natuurdoelanalyse en het beheerplanproces zijn de huidige situatie van instandhoudingsdoelstellingen, knelpunten en ontwikkelingen in beeld zijn gebracht, o.a. door gebiedskennis op te halen bij de terreinbeherende organisaties. Daar is een (te) hoog aantal of aanwezigheid van katten in het gebied niet als knelpunt of ontwikkeling gesignaleerd.

Omdat het aannemelijk is dat katten tijdens het aanwijzen van het gebied als Natura 2000 – gebied (jaar 2009) in het gebied aanwezig waren, valt dit onder huidig gebruik. Eventuele toename sinds 2011 is een autonome ontwikkeling en valt ook onder huidig gebruik.

Conclusie voor het Natura 2000 Beheerplan Coepelduynen

Geen aanpassingen in het ontwerpbeheerplan Natura 2000-gebied Coepelduynen.

(Deel)zienswijze 2

U heeft onderzocht of het uitlaten van honden significante negatieve effecten op de kernopgave van het beheerplan heeft, maar u heeft dit voor huiskatten ten onrechte nagelaten.

In uw ontwerp beheerplan staat u uitgebreid stil bij de mogelijke negatieve effecten van honden op beschermde natuurwaarden. Zo stelt u dat hondeneigenaren zich niet altijd aan de opruimplicht houden, waardoor de grond wordt verrijkt en er vergrassing optreedt. Daarom stelt u voor het uitlaten van honden door hondenuitlaatdiensten te beperken, de opruimplicht onder de aandacht te brengen en over te gaan tot handhaving. Wanneer dit volgens u onvoldoende effect heeft, moeten er toegangsbeperkende maatregelen of zoneringsmaatregelen worden toegepast. Hierdoor wilt u significant negatieve effecten uitsluiten. Dit is volgens ons terecht en u bent dit volgens Europees recht ook verplicht. Echter, u heeft nagelaten hetzelfde te doen voor huiskatten. Omdat u geen onderzoek heeft gedaan waaruit blijkt dat het uitlaten van huiskatten geen significante negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied Coepelduynen, is uw ontwerpbeheerplan onvoldoende gemotiveerd. Feitelijk voert u een impliciet en ongeoorloofd gedoogbeleid door hondeneigenaren wel en katteneigenaren niet te beperken bij het los laten lopen van hun huisdier.

Beantwoording

Vanuit de Natuurdoelanalyse en het beheerplanproces zijn de huidige situatie van instandhoudingsdoelstellingen, knelpunten en ontwikkelingen in beeld zijn gebracht, o.a. door gebiedskennis op te halen bij de terreinbeherende organisaties. Daar is een (te) hoog aantal of aanwezigheid van katten in het gebied niet als knelpunt of ontwikkeling gesignaleerd.

Dit is in tegenstelling tot het gebruik van het gebied door loslopende honden. Ook is de problematiek rondom het uitlaten van honden anders. Hier speelt dat honden vooral in de buurt van hun eigenaren blijven, die voor het grootste deel op de paden blijven. De aantallen en hierdoor effecten van gebruik van het gebied door honden is geconcentreerder dan in het geval van katten en daarom niet vergelijkbaar. Samen geeft het geen aanleiding voor een onderzoek naar effecten van katten op het behalen van instandhoudingsdoelstelling van het Natura 2000-gebied Coepelduynen.

Conclusie voor het Natura 2000 Beheerplan Coepelduynen

Geen aanpassingen in het ontwerpbeheerplan Natura 2000-gebied Coepelduynen.

(Deel)zienswijze 3:

Het los laten lopen van huiskatten in natuurgebieden is schadelijk voor inheemse dieren.

Volgens de Rijksuniversiteit Groningen blijkt uit onderzoek dat de predatie-effecten van loslopende huiskatten aanzienlijk zijn. Dit blijkt uit de verkenning van de problemen met loslopende huiskatten onder redactie van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) van januari 2023 (Verkenning problematiek loslopende huiskatten van 16 januari 2023, rapport onder regie van het ministerie van LNV, pagina 12 en pagina 13, eerste alinea, zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/01/16/Inv-verkenning-loslopende-katten>).

Huiskatten kunnen volgens bij de verkenning betrokken partijen in sommige situaties een drukfactor op populatieniveau zijn. De betrokken experts wijzen op bedreigde vogelsoorten, met name duin- en weidevogels. Deze vogels zijn grondbroeders en daarom meer gevoelig voor predatie door huiskatten. In de genoemde verkenning wordt vooral benadrukt dat nog veel onbekend is. De verkenning vervolgt en bespreekt zowel predatie als verstoring door loslopende huiskatten en zwervkatten. De verkenning bevat voor deze zienswijze een aantal belangrijke conclusies. We nemen hier daarom de afsluitende alinea over predatie en verstoring door huiskatten integraal over:

“Hoewel onduidelijk is wat de exacte invloed van de kat op (kwetsbare) vogelpopulaties is, stellen de provincies en onderzoekers die gesproken zijn in deze verkenning dat vaststaat dat de kat predeert en zorgt voor verstoring. Dit maakt de kat een drukfactor. Hoewel het effect van deze drukfactor nog niet duidelijk is, geven deze partijen aan dat wanneer het gaat over kwetsbare soorten die onder acute druk staan, zoals een groot aantal weidevogels, dan vindt men dat elke drukfactor geminimaliseerd moet worden (en dus ook predatie door de kat). Zij zien een urgentie tot ingrijpen op de korte termijn binnen een holistische aanpak, waarin zowel predatie wordt verminderd, als het habitat wordt versterkt. De provincies benoemden daarbij dat het natuurbeheer in Nederland reeds is overgegaan tot bestrijding van een groot aantal andere predatoren, hoewel er nog weinig kennis is over de effectiviteit en de invloed die dit heeft op het systeem van predatoren en prooien. Terreinbeheerders benoemden daarbij ook dat zij de kat zien als exoot, die niet in de natuur thuishoort. Met betrekking tot het ingrijpen wordt ook gewezen naar de eigenaar van de kat, waarbij verschillende partijen wijzen op de verantwoordelijkheid van de eigenaar in relatie tot de eventuele schade die zijn of haar dier kan aanrichten”.

De mogelijke impact van huiskatten is groot, niet alleen door predatie, maar ook door verstoring. In de Friese gemeente Zuidwesthoek zijn in de weilanden in drie jaar tijd drie miljoen wildfoto's genomen. Het doel was met name om in beeld te brengen welke roofdieren er in de Friese weilanden rondlopen, die het voorzien hebben op weidevogels en weidevogeleieren. In mei 2024 hebben onderzoekers van het Leeuwarder onderzoeksinstituut “Birdeyes” hun voorlopige onderzoeksresultaten bekend gemaakt. Het blijkt dat het meest gekiekte roofdier niet de bruine rat was. Ook niet de das, vos, steenmarter en bunzing. Op nummer één stond de huiskat (<https://www.omropfryslan.nl/nl/nieuws/16502052/kat-het-vaakst-gezien-in-weilanden-maar-vos-is-grotere-vijand-voor-vogels>)

De exacte impact van loslopende huiskatten op kwetsbare diersoorten in Nederland is niet bekend. Hier komt in 2025 mogelijk verandering in. Op moment van schrijven loopt er een uitgebreid langjarig onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen naar de impact van huiskatten op weidevogels (<https://ukrant.nl/maazine/deze-kuikens-zijn-kattenvoer-hoe-kunnen-we-de-grutto-beschermen>). In de loop van dit jaar worden de uitkomsten van dit onderzoek verwacht.

Beantwoording

Uit de onderzoeken waar u naar verwijst blijken vooral de effecten van predatie door katten op de (weide)vogels. Dit betreft dus ander type gebied en andere natuurwaarden dan instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 – gebied Coepelduynen. Ook is gebiedsspecifieke situatie altijd leidend: wat in een gebied een knelpunt is, hoeft niet een knelpunt in andere gebied te zijn. Er kunnen andere factoren spelen die predatie beïnvloeden en tot andere effecten leiden. Dit is daarom ook niet direct vergelijkbaar met situatie in Coepelduynen.

Conclusie voor het Natura 2000 Beheerplan Coepelduynen

Geen aanpassingen in het ontwerpbeheerplan Natura 2000-gebied Coepelduynen.

(Deel)zienswijze 4:

Het is waarschijnlijk dat loslopende huiskatten een significante negatieve impact hebben op de beschermingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied Coepelduynen.

De belangrijkste instandhoudingsdoelstelling van het beheerplan is het behoud van de grijze duinen. U merkt verder op dat konijnen een positieve impact hebben op de instandhouding van de grijze duinen, maar dat de konijnenstand sinds 2017 afneemt. Konijnen en vooral jonge konijnen zijn prooidieren voor loslopende huiskatten. Huiskatten met een eigenaar krijgen thuis te eten en gaan met een volle maag het natuurgebied in. Die hebben alle tijd om voor een konijnenhol te gaan zitten

en te wachten totdat hun prooi tevoorschijn komt. Wanneer het nodig is, kunnen huiskatten ook prima een sprintje trekken om konijnen te vangen, zie bijlagen. Een andere kerndoelstelling van uw beheerplan is de bescherming van de tapuit. Volgens experts kunnen loslopende huiskatten een drukfactor zijn voor grondbroedende duinvogels zoals de tapuit. Die zijn namelijk een gemakkelijke prooi voor huiskatten. Verder broedt de tapuit in konijnenholen en heeft dus minder nestgelegenheid als de konijnen door huiskatten worden gedood. Op het eiland Schiermonnikoog aten ongeveer 50 verwilderde katten duizenden konijnen per jaar op.⁹ De afgelopen twee jaar zijn ongeveer 75 verwilderde katten weggevangen, en onlangs zijn voor het eerst in vele jaren weer twee broedparen van de tapuit gesignaleerd.

Beantwoording

Om vast te kunnen stellen of sprake is van een significant effect op het habitattypen grijze duinen, moet er een causale relatie tussen omvang van predatie en negatieve effecten op instandhoudingsdoelen van grijze duinen, via effecten op konijn- of tapuitpopulatie, bepaald kunnen worden. Dit omdat niet elke negatieve effect significant is. Uit de analyse van knelpunten voor het behalen van de instandhoudingsdoelstelling blijkt geen causale relatie tussen predatie door katten en effecten op de grijze duinen. En hierdoor geen aanleiding voor significante effecten op het habitatype grijze duinen.

Conclusie voor het Natura 2000 Beheerplan Coepelduynen

Geen aanpassingen in het ontwerpbeheerplan Natura 2000-gebied Coepelduynen.

(Deel)zienswijze 5

Wij eisen dat u een expliciet kattenlosloopverbod opneemt in het beheerplan inclusief een toezegging dat u doeltreffend gaat handhaven

U kunt immers niet uitsluiten dat het gebruik van het natuurgebied significante negatieve effecten heeft op de kernopgaven. U heeft hier geen onderzoek naar gedaan, terwijl het aannemelijk is dat katten een negatief effect op de kernopgave van het gebied kunnen hebben. U bent daarom verplicht om een einde te maken aan het los laten lopen van huiskatten in de Coepelduynen. U zou ecologisch onderzoek kunnen doen om significant negatieve effecten uit te sluiten, maar dit ligt niet voor de hand. In de eerste plaats is het ons inziens ook zonder ecologisch onderzoek zo klaar als een klontje is dat loslopende huiskatten de kernopgave van de Coepelduynen in de weg staan. Het staat vast dat loslopende huiskatten konijnen en tapuiten doden en verstoren. Huiskatten zijn roofdieren en zullen over het algemeen hun kans grijpen om hun instincten te volgen en op jacht te gaan. Een ecologisch onderzoek zal bovendien veel tijd kosten, u zult tot een onderzoek negatieve effecten uitsluit (wat niet zal gebeuren) over moeten gaan tot een kattenlosloopverbod. Verder moet u in uw beheerplan, net als u dat voor honden gedaan heeft, concrete maatregelen noemen om te gaan handhaven. Dat handhaven tegen katteneigenaren lastiger is dan tegen hondeneigenaren, is geen reden om van handhaving af te zien. U kunt bebording plaatsen en af en toe huiskatten vangen. De eigenaren kunnen dan de kat weer ophalen tegen betaling van een boete. Hondeneigenaren lopen het risico op een boete als zij de hond los laten lopen waar dat niet mag. Katteneigenaren moeten vanaf het moment dat uw beheerplan Coepelduynen in gaat ook een risico op een boete lopen als ze hun kat door het natuurgebied laten zwerven. Zo ingewikkeld is het niet!

Beantwoording

Vanuit de Natuurdoelanalyse en het beheerplanproces zijn de huidige situatie van instandhoudingsdoelstellingen, knelpunten en ontwikkelingen in beeld zijn gebracht, o.a. door gebiedskennis op te halen bij de terreinbeherende organisaties. Daar is een (te) hoog aantal of aanwezigheid van katten

in het gebied niet als knelpunt voor het behalen van instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 – gebied Coepelduynenesignaleerd. De significante effecten van predatie door katten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 – gebied zijn daarom niet aannemelijk. Maatregelen zijn in dit kader in het beheerplan 2025-2031 niet nodig. Wel is in het beheerplan aandacht voor het voorkomen van de predatie door o.a. (verwilderde) katten (zie hoofdstuk 3 BELEID, AMBITIES EN SOCIAAL-ECONOMISCHE ASPECTEN, faunabeheer, pagina 28). De betreffende tekst wordt aangescherpt (zie hieronder). Daarnaast zijn er voornemens de awareness bij de kattenbezitters te vergroten met een informatiebulletin.

Conclusie voor het Natura 2000 Beheerplan Coepelduynen

Tekst uit beheerplan met betrekking tot de predatoren (Hoofdstuk 3 BELEID, AMBITIES EN SOCIAAL-ECONOMISCHE ASPECTEN, faunabeheer, pagina 28) wordt aangevuld (zie rode tekst)

Predatoren

Ter bescherming van kwetsbare soorten waaronder ook sommige Natura 2000-doelsoorten, zet de provincie in op het voorkomen dan wel beperken van predatie door bijvoorbeeld vossen en (verwilderde) huiskatten. Waar mogelijk wordt de populatie vossen zo laag mogelijk gehouden in gebieden of locaties waar de vos nog niet voorkomt of tot voor kort nog niet voorkwam ter bescherming van grondbroeders. Het beheer van vossen vindt meestal in de schemering en 's nachts plaats, waarbij gebruik wordt gemaakt van nachtzichtapparatuur. **Voor de (verwilderde) huiskatten geldt ook dat de populatie zo laag mogelijk wordt gehouden ter bescherming van grondbroeders en konijnen. Het beheer van (verwilderde) huiskatten vindt plaats door middel van bijvoorbeeld een vangkooi. De terreinbeheerder beoordeelt de noodzaak om het beheer toe te passen.**